

Tisková zpráva k analýze ekonomických důsledků rozvodu pro ženy a muže

Česká republika se mírou rozvodovosti (49,6 %) i počtem rozvedených partnerů (přibližně 10 % populace starší 15 let) řadí na nejvyšší příčky v rámci EU. **Rozvod má často řadu negativních sociálních a ekonomických důsledků, přičemž tyto důsledky mají rozdílný dopad na ženy a muže.** V důsledku tzv. rodinné dělby práce má rozvod zpravidla nepříznivé ekonomické dopady na ženy, které častěji než muži po rozvodu pečují o děti. **Rozvedené ženy samoživitelky následně čelí výrazně vyšší míře ohrožení chudobou.** Snížení míry ohrožení chudobou u žen, zvýšení dostupnosti školek, zlepšení vymahatelnosti výživného či podpora participace mužů na péči o děti jsou cíli Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014 – 2020 (dále jako „Vládní strategie“), kterou vláda ČR schválila loni v listopadu.

Národohospodářský ústav AV ČR zpracoval, ve spolupráci s úřadem ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a Ministerstvem práce a sociálních věcí Analýzu ekonomických důsledků rozvodu pro oba manžele. Jejím cílem je porovnat ekonomickou situaci rozvedených a sezdaných domácností, kvantifikovat dílčí dopady rozvodu na muže a ženy a navrhnout doporučení, která sníží negativní ekonomické dopady rozvodu na ženy či muže. K těmto doporučením mj. patří **zajištění dostupnosti zařízení předškolní péče, podpora využívání flexibilních forem práce, zavedení náhradního výživného, motivace mužů k vyššímu zapojení do péče o rodinu a domácnost či zavedení společného důchodového pojištění manželů.**

Analýza bude představena na semináři určeném pro odbornou veřejnost a média, který proběhne dne 8. září 2015 od 9:30 v novém tiskovém sále v budově Úřadu vlády ČR na adrese nábř. Edvarda Beneše 4, Praha 1 (Strakova akademie). Účast na semináři potvrďte nejpozději do 6. září 2015 na safarik.radan@vlada.cz. Program semináře naleznete v příloze.

Bližší informace o analýze podá: Jiří Šatava, 724 168 794, satava.jiri@gmail.com
Autoři studie: Jiří Šatava a Petr Janský z IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR

Hlavní závěry analýzy:

Porovnání ekonomické aktivity rozvedených, sezdaných a svobodných osob naznačuje výraznou úroveň tzv. rodinné dělby práce v ČR. Ženatí muži se věnují více tržním formám práce (zaměstnání a podnikání), vdané ženy se více koncentrují na netržní formy práce (péče o děti, příbuzné a domácnost). **Rodinná dělba práce tak v případě rozvodu přispívá k negativním ekonomickým dopadům na ženy, jelikož ženy po rozvodu čelí na trhu práce řadě překážek z důvodu kariérních výpadků v souvislosti s péčí o děti, příbuzné a domácnost.**

Rozvedené domácnosti také mají větší problémy vyjít s příjmy. Rozdíly v příjmech mezi rozvedenými a sezdanými domácnostmi jsou pak výraznější u domácností s dětmi. **Mezi domácnostmi rozvedených mužů a žen mají průměrně nižší příjmy i výdaje domácnosti rozvedených žen, které také deklarují větší problémy vyjít s příjmy.**

K příjmovým rozdílům přispívá ztráta sdílení čistých příjmů po rozvodu. V současnosti by vdané ženy ve věku 20 až 70 let v případě ukončení plného sdílení čistých příjmů přišly o více jak 20 % čistých příjmů. Pokles příjmů po rozvodu má částečně vyrovnat výživné. Statistická zjištění však poukazují na fakt, že vyměřené výživné neplatí více jak třetina rozvedených s touto povinností, což se dále negativně projevuje na ekonomickém postavení rozvedených osob pečujících o svěřené dítě (v 87 % případů jsou to ženy).

Rozvedení častěji bydlí v nouzových nebo mobilních obydlích. Podle posledního Sčítání lidí, domů a bytů tvoří 38 % bezdomovců rozvedení. Obecně, domácnosti rozvedených vykazují vyšší míru materiální deprivace. **I z pohledu počtu příznaků materiální deprivace je situace horší u domácností rozvedených žen, což souvisí také s již uvedenými rozdíly v průměrných mzdách žen a mužů a častější péčí o děti.**

Doporučení analýzy:

První skupina doporučení cílí na zachování konkurenceschopnosti obou manželů na trhu práce. To jim umožní po rozvodu se lépe přizpůsobit nové situaci. Mezi tato doporučení patří:

- **Zajistit dostupnost zařízení předškolní péče.**
- **Podporovat využívání flexibilních forem práce.**
- **Motivovat muže k vyššímu zapojení do péče o rodinu a domácnost.**

Druhá sada doporučení je zaměřena na usnadnění ekonomické situace osob po rozvodu, jelikož většina z nich na toto zhoršení není připravena. Mezi taková opatření patří:

- **Zavést náhradní (zálohované) výživné hrazené a následně vymáhané státem.**
- **Zajistit dostupnost sociálního bydlení pro ohrožené rozvedené osoby.**
- **Zavést společné důchodové pojištění manželů.**

Poslední skupina doporučení je zaměřena **na zvýšení kvality a dostupnosti dat nezbytných pro další výzkum ekonomických dopadů rozvodu.** Zlepšení kvality statistických dat a zpřístupnění administrativních dat umožní efektivnější nastavení podpory rozvedených osob a jejich domácností.